

Spis treści

1. Lasy i zarośla – definicje, cechy diagnostyczne, funkcje	1
(Piotr Sikorski, Wojciech Szwed, Czesław Wysocki)	
2. Historia badań roślinności leśnej i zaroślowej – pionierzy fitosocjologii w Polsce	5
(Władysław Matuszkiewicz, Piotr Sikorski, Wojciech Szwed)	
Józef Konrad Paczoski – prekursor fitosocjologii opisowej	5
Początki nowoczesnej fitosocjologii przed II wojną światową	6
Gwałtowny rozwój ośrodków fitosocjologii po II wojnie światowej	11
Czas rewizji i syntez na przełomie XX i XXI wieku	19
3. Drzewa leśne Polski (Władysław Danielewicz)	21
Drzewa iglaste (nagozalążkowe)	22
Jodła pospolita – <i>Abies alba</i> Mill.	22
Świerk pospolity – <i>Picea abies</i> (L.) H. Karst	24
Sosna pospolita – <i>Pinus sylvestris</i> L.	27
Sosna limba – <i>Pinus cembra</i> L.	29
Drzewa liściaste (okrytozalążkowe)	31
Klon polny – <i>Acer campestre</i> L.	31
Klon zwyczajny – <i>Acer platanoides</i> L.	32
Klon jawor – <i>Acer pseudoplatanus</i> L.	33
Olsza czarna – <i>Alnus glutinosa</i> (L.) Gaertn.	34
Olsza szara – <i>Alnus incana</i> (L.) Moench	36
Brzoza brodawkowata – <i>Betula pendula</i> Roth	37
Brzoza omszona – <i>Betula pubescens</i> Ehrh.	38
Grab pospolity – <i>Carpinus betulus</i> L.	39
Buk pospolity – <i>Fagus sylvatica</i> L.	40
Jesion wyniosły – <i>Fraxinus excelsior</i> L.	42
Topola biała – <i>Populus alba</i> L.	43
Topola czarna – <i>Populus nigra</i> L.	44
Topola osika – <i>Populus tremula</i> L.	45
Dąb bezszypułkowy – <i>Quercus petraea</i> (Matt.) Liebl.	47
Dąb szypułkowy – <i>Quercus robur</i> L.	48
Wierzba biała – <i>Salix alba</i> L.	49
Wierzba krucha – <i>Salix fragilis</i> L.	50
Jarząb pospolity – <i>Sorbus aucuparia</i> L.	51
Lipa drobnolistna – <i>Tilia cordata</i> Mill.	52
Lipa szerokolistna – <i>Tilia platyphyllos</i> Scop.	53
Wiąz górski – <i>Ulmus glabra</i> Huds.	54
Wiąz szypułkowy – <i>Ulmus laevis</i> Pall.	55
Wiąz polny – <i>Ulmus minor</i> Mill. em. Richens	56
4. Znaczenie lasów i ich podział z punktu widzenia leśnictwa	63
(Władysław Danielewicz, Wojciech Szwed, Piotr Kiciński)	
5. Zagrożenia i ochrona zbiorowisk leśnych (Władysław Danielewicz)	74
Przyczyny zagrożenia zbiorowisk leśnych	75
Zasady i formy ochrony zbiorowisk leśnych	79
6. Ogólny podział fitosocjologiczny lasów i zarośli w Polsce	87
(Władysław Matuszkiewicz, Piotr Sikorski, Wojciech Szwed)	

7. Klucz do oznaczania roślinności zaroślowej i leśnej	105
(Władysław Matuszkiewicz, Piotr Sikorski, Wojciech Szwed)	
8. Przegląd zespołów leśnych występujących w Polsce	136
(Władysław Matuszkiewicz, Piotr Sikorski, Wojciech Szwed, Władysław Danielewicz, Piotr Kiciński, Marek Wierzbą)	
Klasa <i>Epilobietea angustifolii</i>	138
Zarośla maliny – <i>Rubetum idaei</i>	138
Zarośla bzu czarnego – <i>Sambucetum nigrae</i>	140
Zarośla bzu koralowego – <i>Sambucetum racemosae</i>	144
Zarośla wierzby iwy – <i>Epilobio-Salicetum capreae</i>	147
Klasa <i>Oxycocco-Sphagnetum</i>	151
Górskie torfowiska wysokie z sosną drzewokosą – <i>Pino mugo-Sphagnetum</i>	151
Kontynentalne torfowiska wysokie – <i>Ledo-Sphagnetum magellanici</i>	154
Klasa <i>Betulo-Adenostyletea</i>	160
Karkonoskie laski jarzębinowe – <i>Pado-Sorbetum</i>	160
Karpackie laski jarzębinowe – <i>Athyrio-Sorbetum</i>	162
Klasa <i>Rhamno-Prunetea</i>	166
Zarośla tarninowe – <i>Rubo fruticosi-Prunetum spinosae</i>	166
Zarośla kruszyny i jeżyn – <i>Frangulo-Rubetum plicati</i>	170
Zarośla żarnowca – <i>Calluno-Sarothamnetum</i>	173
Zarośla ligustru – <i>Pruno-Ligustretum</i>	176
Zarośla derenia świdwy – <i>Rhamno-Cornetum sanguinei</i>	180
Zarośla rokitnika i wierzby piskowej – <i>Salicion arenariae</i>	184
Klasa <i>Salicetea purpureae</i>	189
Zarośla wierzby siwej – <i>Salici-Myricarietum</i>	189
Zarośla wiklin – <i>Salicetum triandro-viminalis</i>	192
Łęg wierzbowy – <i>Salicetum albo-fragilis</i>	197
Łęg topolowy – <i>Populetum albae</i>	201
Klasa <i>Alnetea glutinosae</i>	206
Łozowisko z wierzwą uszatą – <i>Myrico-Salicetum auritae</i>	206
Łozowisko z wierzwą szarą – <i>Salicetum pentandro-cinereae</i>	210
Łozowisko z wierzwą rokitą – <i>Betulo-Salicetum repentis</i>	214
Ols torfowcowy – <i>Sphagno squarrosi-Alnetum</i>	218
Ols porzeczkowy – <i>Ribeso nigri-Alnetum</i>	223
Borealna brzezina bagienna – zbiorowisko <i>Betula pubescens-Thelypteris palustris</i>	228
Dębniak turzycowy – zbiorowisko <i>Quercus robur-Carex elongata</i>	232
Klasa <i>Erico-Pinetea</i>	237
Reliktowe sośniny górskie – <i>Erico-Pinion</i>	237
Klasa <i>Vaccinio-Piceetea</i>	242
Bory sosnowe	
Bór bażynowy – <i>Empetro nigri-Pinetum</i>	242
Bór chrobotkowy – <i>Cladonio-Pinetum</i>	246
Subkontynentalny bór świeży – <i>Peucedano-Pinetum</i>	251
Subatlantycki bór sosnowy świeży – <i>Leucobryo-Pinetum</i>	256
Bór trzęślicowy – <i>Molinio (caeruleae) - Pinetum</i>	261
Subkontynentalny bór mieszany – <i>Quercus roboris-Pinetum</i>	266
Subborealny bór mieszany – <i>Serratulo-Pinetum</i>	272

Subatlantycka brzezina bagienna – <i>Vaccinio uliginosi-Betuletum</i> (<i>pubescentis</i>)	278
Kontynentalny bór bagienny – <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>	282
Trzcinnikowy bór wilgotny – <i>Calamagrostio villosae-Pinetum</i>	287
Bory świerkowe i jodłowe	
Dolnoregłowy bór jodłowo-świerkowy – <i>Abieti-Piceetum</i>	292
Nawapienna świerczyna górnoregłowa – <i>Polysticho-Piceetum</i>	298
Wyżynna jedlina – <i>Abietetum albae</i>	301
Górnoregłowa świerczyna sudecka – <i>Calamagrostio villosae-Piceetum</i>	306
Górnoregłowa świerczyna karpacka – <i>Plagiothecio-Piceetum</i>	312
Dolnoregłowa świerczyna na torfie – <i>Bazzanio-Piceetum</i>	316
Borealna świerczyna na torfie – <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>	320
Jegiel – <i>Quercu-Piceetum</i>	325
Karpackie zarośla kosodrzewiny – <i>Pinetum mugo (carpaticum)</i>	330
Sudeckie zarośla kosodrzewiny – <i>Pinetum mugo (sudetocum)</i>	335
Klasa <i>Quercetea robori-petraeae</i>	340
Kwaśny las brzoźowo-dębowy – <i>Betulo-Quercetum (roboris)</i>	340
Kwaśna dąbrowa z trzęślicą modrą – <i>Molinio caeruleae-Quercetum</i> (<i>roboris</i>)	346
Kwaśny las bukowo-dębowy – <i>Fago-Quercetum (petraeae)</i>	349
Kwaśna dąbrowa trzcinnikowa – <i>Calamagrostio arundinaceae-Quercetum</i>	354
Podgórska kwaśna dąbrowa trzęślicowa – <i>Molinio arundinaceae-Quercetum</i> (<i>roboris</i>)	360
Podgórska kwaśna dąbrowa – <i>Luzulo luzuloidis-Quercetum (petraeae)</i>	362
Klasa <i>Quercu-Fagetum</i>	367
Kserotermiczna dąbrowa z dębem omszonym – <i>Quercetum</i> <i>pubescenti-petraeae</i>	367
Świetlista dąbrowa – <i>Potentillo albae-Quercetum petraeae</i>	371
Łęgi	
Łęg jesionowo-olszowy – <i>Fraxino-Alnetum</i>	378
Łęg gwiazdnicowy – <i>Stellario nemorum-Alnetum (glutinosae)</i>	384
Podgórski łęg jesionowy – <i>Carici remotae-Fraxinetum</i>	388
Nadrzeczna olszyna górska – <i>Alnetum incanae</i>	392
Bagienna olszyna górska – <i>Caltho laetae-Alnetum</i>	397
Łęg jesionowo-wiązowy – <i>Ficario-Ulmetum minoris</i>	401
Zboczowy łęg wiązowy – <i>Violo odoratae-Ulmetum</i>	408
Grądy	
Grąd subatlantycki – <i>Stellario holostaeae-Carpinetum (betuli)</i>	412
Grąd środkowoeuropejski – <i>Galio sylvatici-Carpinetum (betuli)</i>	417
Grąd subkontynentalny – <i>Tilio cordatae-Carpinetum (betuli)</i>	422
Grąd zboczowy – zbiorowisko <i>Acer platanoides-Tilia cordata</i>	431
Buczyny	
Kwaśna buczyna górska – <i>Luzulo luzuloidis-Fagetum</i>	435
Kwaśna buczyna niżowa – <i>Luzulo pilosae-Fagetum</i>	439
Jedlina dolnoregłowa – zbiorowisko <i>Abies alba-Oxalis acetosella</i>	443
Żyzna buczyna karpacka – <i>Dentario glandulosae-Fagetum</i>	448
Żyzna buczyna sudecka – <i>Dentario enneaphylli-Fagetum</i>	454

Żyzna buczyna niżowa – <i>Galio odorati-Fagetum</i>	458
Buczyna szczyrowa – zbiorowisko <i>Fagus sylvatica-Mercurialis perennis</i>	464
Buczyny storczykowe – podwiązek <i>Cephalanthero-Fagenion</i>	468
Jaworzyny	
Jaworzyna z jęczmikiem zwyczajnym – <i>Phyllitido-Aceretum</i> (<i>pseudoplatani</i>)	477
Jaworzyna miesięcznicowa – <i>Lunario-Aceretum</i>	480
Jaworzyna karpicka – <i>Sorbo aucupariae-Aceretum pseudoplatani</i>	485
Jaworzyna ziołoroślowa – <i>Aceri-Fagetum</i>	489
Zboczowy las klonowo-lipowy – <i>Aceri platanoidis-Tilietum platyphylli</i>	493
9. Literatura	498
10. Indeks łacińskich nazw jednostek fitosocjologicznych i gatunków roślin	507